

Foto – Ondrej Zvozil

Za čo všetko môže byť človek vďačný? Za zdravie, milujúcu rodinu, dobrých priateľov, ale aj za milióny maličkostí, ktoré vyčaria úsmev na tvári a zahrejú pri srdci. V tomto neľahkom období sa náš pocit vďaky prehľbuje. Každodenné drobnosti, ktoré boli predtým samozrejmosťou, sú dnes akési iné. Až sa toto všetko skončí a svet sa vráti do normálnych kolajní, odrazu nám bude návšteva starých rodičov, posedenie s priateľmi či prechádzka v prírode pripadať ako malý zázrak.

Pobyt medzi štyrmi stenami bol pre niekoho trestom, pre iného vykúpením. Naučili

sme sa veľa vecí zvládať online, ale taktiež sme zistili, že niekedy je osobný kontakt nadvšetko. Boli sme postavení pred mnohé výzvy a komplikácie. Poučili sme sa, a ak by sme to v budúcnosti potrebovali, bude to pre nás menej zložité. Nie každý sa mohol zabarikádovať doma a trpezlivo čakať, kedy pandémie pominie. Stovky, ba až tisíce ľudí sa starali, aby táto krajina ďalej fungovala. Aby nás mal kto ošetriť, doručiť poštu či predať sirup proti kašľu. Množstvo ľudí v prvej línii si našu vďačnosť naozaj zaslúži. Taktiež ako množstvo dobrovoľníkov, ktorí šili rúška,

nakupovali seniorom alebo sa starali o ľudí bez domova. Dokázali pomáhať, akoby išlo o ich vlastnú rodinu.

Aké ponaučenie si zobraz z tejto situácie? Túto otázku si musí položiť každý sám. Životné lekcie sú výsostne individuálna záležitosť a nie je možné ich zovšeobecniť. Môžeme si však odpovedať na otázku z úvodu. Za čo byť teda vďačný? Za to, že sme aj napriek situácii, na ktorú nikto nebol pripravený, dokázali byť ľudskí, nápomocní a empatickí. Že môžeme naďalej veriť v dobro v ľudských srdciach a svetlo v dušiach. ■ *Veronika Bullová*

Prečítajte si

Epidémiu koronavírusu
Leváre zatiaľ zvládli
strana 3

V Levároch bude domov
a denný stacionár pre seniorov
strana 4

Obec modernizuje verejné osvetlenie
strana 5

Predstavujeme samostatnú odbornú referentku obecného úradu

Lucia Kunáková je referentkou Obecného úradu vo Veľkých Levároch. Občania ju poznajú skôr ako „matrikárku“. Jej hlas im je známy z hlásení obecného rozhlasu. Spýtali sme sa na náplň jej práce a oblasti, v ktorých sa na ňu obyvatelia obce môžu obrátiť.

Pani Kunáková, ako dlho pracujete na Obecnom úrade vo Veľkých Levároch?

Na obecnom úrade pracujem ako samostatný odborný referent od roku 1994, teda už 26 rokov. Predtým som pracovala ako referentka v Prefe.

Čo presne je náplňou vašej práce?

Náplňou mojej práce je matrika, vystavovanierodných, sobášnych a úmrtných listov pre občanov, ktorí sa narodili, uzavreli sobáš alebo zomrú na území obce, vystavovanie druhopisov týchto dokladov v prípade ich straty alebo poškodenia pre všetkých obyvateľov, evidencia obyvateľov, osvedčovanie listín a podpisov, prenájom hrobov na cintoríne, vyúčtovanie stočného, prideľovanie súpisných čísiel stavbám, riešenie záškoláctva školopovinných detí či administrácia volieb v obci.

Tieto záležitosti sa vybavujú osobne alebo je možné niektoré z nich vybaviť aj elektronicky?

Záležitosti, ktoré patria do mojej agendy, sa vybavujú osobne.

Ako vás môžu občania kontaktovať?

Mojím kontaktom pre styk s občanmi je mailová adresa matrika@levare.sk a telefónne čísla 034/20 23 104, 034/77 94 107. ■ LuK

Foto - Ocú

V areáli školy vyrastá detské ihrisko

Súčasne s rekonštrukciou materskej školy prebieha pri budove základnej školy výstavba ihriska pre deti. Ide o zostavu, ktorá deťom umožní hojkanie, rúčkovanie, šmýkanie, preliezanie, šplhanie – jednoducho dostatok zábavy a pohybu.

Na ihrisku je inštalovaná gumená dopadová plocha bezpečujúca tlmenie nárazu v prípade pádu. Gumené dlaždice spĺňajú normu pre výšku pádu až 2,4 metra. Detské ihrisko vzniká hlavne vďaka dotácii z úradu vlády, časť dopadovej plochy zaplatilo združenie rodičov školy, zvyšnú časť financuje obec. Do užívania bude ihrisko odovzdané spolu so zrekonštruovanými priestormi materskej školy. ■ -red-

Foto - Ocú

V materskej škole prebiehajú finálne stavebné práce

Rekonštrukcia materskej školy financovaná z fondov EÚ, štátneho rozpočtu a rozpočtu obce sa chýli ku koncu. V budove prebiehajú posledné stavebné práce, inštalujú sa svietidlá, umývadlá, toalety, vodovodné batérie, pokladajú sa podlahové krytiny, dokončuje sa fasáda.

Po kolaudácii bude do rozšírených a obnovených priestorov škôlky v priebehu leta dodaný nový nábytok, práčka, sušička a tiež vybavenie priestoru na cvičenie.

Materská škola sa v plnohodnotnom režime otvorí na začiatku nového školského roka 2020/2021. ■ -red-

V škole sa bude nielen zatepľovať

Po opakovanom snažení sa obci podarilo získať dotáciu z Environmentálneho fondu na zateplenie budovy školy. Presne povedané, čiastka budovy, pretože poskytnutých 100 000 € na celú budovu zďaleka nestačí. Obec sa preto bude usilovať o ďalšie finančné zdroje a jedného dňa bude zateplený celý objekt.

Ide o historicky prvú dotáciu obci určenú na zvyšovanie energetickej efektívnosti budovy. Aktivita zapadá do série opatrení obce, ktoré majú za cieľ zvýšiť atraktivitu miestnej základnej a materskej školy: prebieha modernizácia materskej školy, v školskom areáli sa pre škôlkarov stavia detské ihrisko a čoskoro sa začne s budovaním parkoviska pre autá a krytého prístrešku na bicykle, s výsadbou zelene a modernizáciou odborných učební. Obec podala žiadosť o finančnú podporu aj na multifunkčnú športovú plochu v areáli školy. ■ -red-

Foto - Ocú

Výmena okien na budove školy pokračuje

Budova školy nemá zatiaľ vymenené všetky okná, aj keď sa s ich postupnou výmenou začalo už pred viacerými rokmi. Okná nad schodiskami sa medzitým dostali do havarijného stavu, a tak boli vo februári vymenené okná na dvoch schodiskách materskej školy. V lete budú vymenené schodiskové okná v základnej škole.

Výmenu okien obec financuje z vlastných zdrojov, nie z prostriedkov, z ktorých sa platí modernizácia materskej školy. Hoci je stav okien na budove školy havarijný a obec sa uchádzala o dotáciu na jeho odstránenie, ministerstvo financií požiadavke obce nevyhovelo. ■ -red-

Epidémiu nového koronavírusu sme zatiaľ zvládli

Všetko sa to začalo v piatok 6. marca 2020, keď bolo potvrdené ochorenie COVID-19 u muža z Kostolišťa. Odvtedy sa život zmenil. Deti postupne prestali chodiť do školy, ľudia do práce, upravovali sa úradné hodiny, reguloval sa vstup do obchodov, začali sme nosiť ochranné rúška. Niečo také sme si na začiatku roka nevedeli ani predstaviť. Boli sme postavení zoči-voči novej situácii, ktorá nemá v dejinách Slovenska obdobu.

Foto – Ocú

Ako to zvládli Levárania?

Nariadené opatrenia proti šíreniu nového koronavírusu sa medzi občanmi začali pomerne rýchlo uplatňovať. Bolo prekvapivé sledovať, ako ľudia pohybujúci sa po uliciach nosia na tvári rúška. Samozrejme, v každej spoločnosti žijú osoby, ktoré nariadenia ignorujú. Aj v Levároch sa takéto individua našli. Priebežne ich napomínala štátna alebo obecná polícia, prípadne ostatní spoluobčania. Bolo podané aj trestné oznámenie. Dôležité je, že väčšina ľudí ochranné rúška nosila.

Občania sa počas zavedených opatrení sťažovali na prevádzku pošty, ktorá z hygienických dôvodov vybavovala klientov po jednom a tiež pri skrátených otváracích hodinách. Obec v tejto veci intervenovala. Pošta začala klientov vybavovať aj prostredníctvom bočného okienka a upravila prevádzkový čas v prospech občanov.

Počas nariadených opatrení prerušila obec distribúciu daňových výmerov do domácností. Alternatívou bolo dobrovoľné požiadanie o zaslanie daňového výmeru prostredníctvom e-mailu. Túto službu využili desiatky obyvateľov, za čo ďakujeme.

Opatrenia obce

Obec postupne zavádzala opatrenia, ktoré mali zamedziť šíreniu koronavírusu medzi obyvateľmi. Upravené boli úradné hodiny na obecnom úrade a kontakt úradníkov s obyvateľmi bol obmedzený. Prakticky všetky služby obecného úradu bolo možné vybaviť elektronicky, telefonicky, prípadne doručením písomností do schránky. Ak bola návšteva obecného úradu nevyhnutná, vstupovalo sa

po jednom a pri vchode bolo nutné dezinfikovať si ruky (tieto opatrenia platia naďalej). Referentky v podateľni sú od začiatku pandémie chránené presklenými priehradkami.

Zdravotné stredisko, kultúrny dom, obecný úrad, autobusové zastávky, vlaková stanica a odpadkové koše v obci boli dezinfikované virucídnym prípravkom. Dezinfekcia zdravotného strediska sa vykonáva v pravidelných intervaloch doteraz.

Obec okamžite ponúkla osamelým seniorom dovoz teplých obedov priamo do domu a takisto možnosť nákupu potravín či drogérie. Nákup potravín a liekov obec zabezpečovala aj pre niektorých obyvateľov v karanténe.

V Levároch zatiaľ nikto neochorel

V obci podľa údajov úradu verejného zdravotníctva na COVID-19 zatiaľ nikto neochorel. Množstvo obyvateľov po návrate zo zahraničia strávilo 14 dní v domácej karanténe. Jediným prípadom, ktorý vystrašil obyvateľov, bola záležitosť okolo osoby, ktorá sa istý čas zdržiavala v obci a po svojom odchode bola na ochorenie pozitívne testovaná. Z preventívnych dôvodov bola na obyvateľov, ktorí prišli s osobou do styku, uvalená domáca karanténa, a to dovtedy, kým neboli otestovaní. Všetky testy boli negatívne, nikto sa ochorením nenakazil. V jednej chvíli bolo v karanténe až 72 obyvateľov.

Obec to zvládla len vďaka spolupatričnosti obyvateľov

Po prepuknutí epidémie zasiahla Leváranov vlna spolupatričnosti. Bolo potrebné, aby sa obyvratelia chránili rúškami, rúška však nebolo možné kúpiť. Začali ich preto šiť dob-

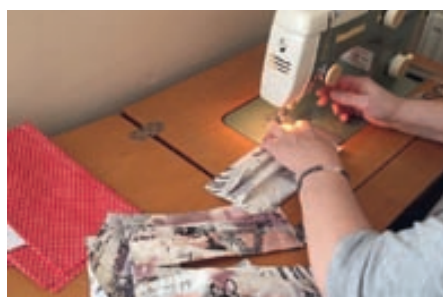

Foto – Mária Brichťová

rovoľníci. Obci sa podarilo získať obrovské množstvo bavlnených látok, nití a gumičiek. Niečo sa zakúpilo, veľké množstvo nezištne priniesli sponzori. Počas niekoľkých dní sa podarilo ušiť viac ako 2000 kusov ochranných rúšok, ktoré boli priebežne distribuované seniorom nad 60 rokov priamo do domácností. Zriadili sa aj výdajné miesta, kde si každý obyvateľ obce mohol rúško prevziať pre seba a členov svojej domácnosti.

Čaká nás ešte veľa práce, avšak život sa pomalými krokmi vracia do normálneho režimu. Som rád, že napriek strachu a neistote na začiatku epidémie sa ľudia v obci zomkli, aby pomohli, a opäť ukázali svoje veľké srdcia. ■

Richard Nimsch, starosta

Ďakujem dobrovoľníkom, ktorí pomohli so šitím, dodávkou materiálu a distribúciou rúšok.

Pomohli títo hrdinovia dnešnej doby: Magdaléna Danková, Katarína Profantová, Jozef Kovarik, členovia Dobrovoľného hasičského zboru Veľké Leváre, Daniela Krajčírová, Ladislav Ščepánek, Mária Ščepánková, Anna Jurkovičová, Eva Hollá, Mária Jurkovičová, Olga Hollá, Jaroslava Zváčová, Mária Brichťová, Silvia Kleinedlerová Rybárová, Nina Rybárová, Andrea Kovačičová, Marta Kovačičová, Sofia Mandelíková, Jana Kišová, Michaela Lukáčková, Marta Tkáčová, Vladimíra Perničková, Anna Plašilová, Vladimír Viktorín, Dana Kvačeková Slobodová, Mária Gregorová, Gabriela Gregorová, Pavlína Kujanová, Jana Lukáčková, Lenka Masopustová, Mária Kalivodová, Anna Masopustová, Anna Izakovičová, Anna Hurbánková, Vlasta Švendová, Tatiana Hollá, Marta Kráľová, Mária Nízka, Štefánia Kovariková, Martin Baláž, Zuzana Zamutovská, Renáta Kratochvílová, Anna Višňovská, Beáta Micháľková, Petra Kosíková, Silvia Bzdilová, Milada Kršková, Júlia Fajnorová, Tomáš Dobrocký, Michal Dobrocký, František Bobák, Gabriela Pojezdalová, Marta Kovariková, Daniela Hečková, Miriam Okruhlicová, Ezbieta Suchá, Dagmar Včelková st., rodina Jána Šurka, rodina Ľubora Ďurča, Svetozár Ružička, Daniela Ružičková, Pavol Čermák, Ivan Hollý, Ľubica Zeithamlová, Bronislava Chynoranská, Martina Allertová, Tomáš Richveis, Lukáš Richveis.

Za ochranné pomôcky ďakujeme tiež spoločnosti DR. OPTIK SK, s. r. o., a Bratislavskému samosprávnemu kraju. ■

Obec v roku 2020 plánuje investície za vyše 1,3 milióna €

Napriek informáciám médií o zhoršenej finančnej situácii samospráv v súvislosti s koronakrízou má obec v tomto roku v pláne zrealizovať investície v hodnote vyššej ako 1,3 milióna €. Hlavným dôvodom takéhoto odvážneho plánu je úspešné využívanie dotácií a nenávratných finančných príspevkov z fondov EÚ.

Čo obec plánuje realizovať v roku 2020

- rekonštrukcia verejného osvetlenia – 170 000 € (úverové zdroje)
- rekonštrukcia kotolne na zdravotnom stredku – 24 200 € (vlastné zdroje)
- rozšírenie kapacít materskej školy (prístavba a rekonštrukcia) – 367 184 € (fondy EÚ a vlastné zdroje)
- detské ihrisko v areáli materskej školy – 21 500 € (dotácia úradu vlády, vlastné zdroje a príspevok združenia rodičov pri základnej škole)
- vybudovanie cyklostojanov v areáli školy a na vybraných miestach obce – 92 624 € (dotácia ministerstva dopravy a výstavby a vlastné zdroje)
- cyklotrasa Malé Leváre – Veľké Leváre – 439 556 € (fondy EÚ a vlastné zdroje)

- výmena schodiskových okien a dverí na budove školy – 19 500 € (vlastné zdroje)
- výmena brán na hasičskej zbrojnici – 15 000 € (dotácia ministerstva vnútra a vlastné zdroje)
- intenzifikácia čistiarne odpadových vôd – spolufinancovanie – 50 000 € (vlastné zdroje)
- zateplenie budovy školy – 107 000 € (dotácia Environmentálneho fondu a vlastné zdroje)

Obec, ktorej sa v týchto dňoch podarilo získať dotáciu na zriadenie zariadenia pre seniorov a denného stacionára, pracuje na získaní ďalších finančných príspevkov z fondov EÚ, a to na dobudovanie kanalizácie v obci.

Aké sú plány na rok 2021

V roku 2021 budeme pracovať na realizácii projektov financovaných z fondov EÚ, a to vybudovanie zariadenia pre seniorov a denného stacionára a modernizácia učebni základnej školy. Zároveň má obec v pláne vybudovanie inžinierskych sietí (vodovod, kanalizácia, električka, verejné osvetlenie a cestná infraštruktúra) v lokalite Pasoviská. Následne začne obec s predajom stavebných pozemkov

v tejto lokalite. K tomu sa pridá mnoho menších investícií do obecných budov.

Obec sa už pripravila na rekordné investície nasledujúcich rokov

Realizácia projektov financovaných z rôznych fondov si vyžaduje byť finančne pripravený. Rekordné investície v tomto roku vo výške viac ako 1,3 milióna € a tiež investície v budúcom roku by sme nevedeli zvládnuť len využitím vlastných zdrojov a následným čakaním na preplatenie zo strany ministerstva. Preto obec prijala od Prima banky kontokorentný úver vo výške 500 000 € za aktuálnej úrokovej sadzby 0,5 % p. a., ktorý bude využívať na financovanie projektov, pri ktorých je zabezpečené rýchle vrátenie vynaložených zdrojov. Z úveru obec financuje rekonštrukciu verejného osvetlenia vo výške 170 000 € s návratnosťou 8 rokov. Zvyšnú sumu využije na priebežné uhrádzanie faktúr dodávateľov pri projektoch financovaných z fondov EÚ. Po zaplatení faktúr príslušným ministerstvom bude obec úver priebežne splácať (cyklus preplácania faktúr trvá cca 2 – 3 mesiace). Voľné zdroje následne využije na budovanie inžinierskych sietí v lokalite Pasoviská. Obdobne, po predaji pozemkov budúcim stavebníkom, bude úver opäť splatený. Týmto spôsobom bude obec úverové zdroje „točiť“ pri ďalších rozvojových projektoch. ■

Richard Nimsch, starosta

V Levároch bude domov a denný stacionár pre seniorov

Niekoľkomesačná práca veľkolevárskej samosprávy priniesla ovocie. Po viac ako rok trvajúcom hodnotiacom procese získala obec nenávratný finančný príspevok z Regionálneho operačného programu na vybudovanie zariadenia pre seniorov a denného stacionára.

Finančný príspevok vo výške viac ako 754 000 € obec použije na rekonštrukciu schátranej budovy bývalej „prefáčkej“ škôlky. Budova medzicasom slúžila pre potreby vojska, neskôr polície. Objekt, ktorého majiteľom je obec, sa už niekoľko rokov nevyužíva a chátra.

Vybudovanie zariadenia pre seniorov znamená úplnú premenu budovy. Vybuduje sa lôžková časť pre obyvateľov obce odkázaných na opateru.

Časť budovy bude slúžiť ako denný stacionár, teda akási škôlka pre seniorov. Ráno príbuzní seniora dovezú do zariadenia, kde oňho bude počas dňa postarané. Večer si seniora vyzdvihnú podobne ako dieťa zo škôlky

a budú môcť tráviť čas spoločne doma v rodinnom prostredí.

Súčasťou projektu je aj vnútorné vybavenie a tiež zriadenie práčovne a žehliarne pre potreby seniorov v obci.

V priebehu tohto roka sa uskutoční verejné obstarávanie na výber dodávateľa. Až sa skončia kontrolné procesy verejného obstará-

rávania, začne sa v prvej polovici budúceho roka so stavebnými prácami. Otvorenie brán zariadenia sa odhaduje v roku 2022.

Ide o štvrtý projekt financovaný z fondov EÚ, ktorý obec uskutoční v tomto volebnom období. Aktuálne sa dokončuje projekt rozšírenie kapacít materskej školy. Zároveň prebieha finálne verejné obstarávanie v projekte modernizácie učebni základnej školy a čaká sa na výsledok kontroly verejného obstarávania projektu cyklotrasa Malé Leváre – Veľké Leváre. ■ *Richard Nimsch, starosta*

Obec modernizuje verejné osvetlenie

Foto – Ocú

Začiatkom mája začala v celej obci prebiehať obnova verejného osvetlenia. Práce sa uskutočnia v troch etapách, hotové budú do konca júna. Po ich skončení bude obec osvetlená úspornou LED technológiou.

Prečo rekonštruujeme verejné osvetlenie

Súčasný systém verejného osvetlenia je tvorený 358 kusmi svietidiel. Ak by ste počítali použité typy lúčov, napočítali by ste 20 rôznych typov. V mnohých z nich si vrabce spravili svoje hniezda. Okrem toho je súčasný zastaraný systém osvetlenia neekonomický, keďže produkuje málo svetla pri vysokej spotrebe elektrickej energie. Súčasná ročná náklady na elektrickú energiu verejného osvetlenia dosahujú po zvýšení cien približne 30 000 €.

Výmenou osvetlenia ušetríme veľa energie a peňazí

Po výmene svietidiel bude v obci inštalovaných až 520 kusov LED svietidiel s tromi rôznymi svetelnými výkonmi. Svetidlo sa bude nachádzať na každom stĺpe, nie na každom druhom, ako to bolo doteraz. Cesta I. triedy (Štefánikova ulica) a cesty III. triedy (Vansovej a Závodská ulica) sú z dôvodu vyšších požiadaviek na bezpečnosť dopravy osvetlené silnejšími svietidlami, miestne komunikácie zase svietidlami s nižším výkonom. Počas

neskorých nočných hodín automaticky prechádza osvetlenie do nižšieho svetelného výkonu, čím ešte viac zvyšuje úsporu elektrickej energie.

Hoci príde k zahusteniu sústavy verejného osvetlenia o 162 svietidiel, podľa prepočtov spotrebuje obec na osvetlenie až o 64 % elektrickej energie menej. Náklady na elektrickú energiu by tak ročne mali klesnúť o viac ako 19 200 €. Úsporu na spotrebe energie a tiež úsporu na údržbe systému obec použije na postupné splatenie investície vo výške takmer 170 000 €. Očakávaná návratnosť investície je 8 rokov.

Na financovanie projektu využila obec úverové prostriedky, ktoré obci poskytla Prima banka aktuálne za úrokovú sadzbu 0,5 % p. a.

Životnosť LED svietidiel sa štandardne uvádza na úrovni 75 000 – 100 000 hodín. Ak svietia svietidlá ročne v priemere 3 900 hodín, životnosť 75 000 hodín znamená v prepočte 19 rokov.

Čo ak by sme osvetlenie nerekonštruovali

Ak by sme osvetlenie nerekonštruovali a naďalej udržiavali staré typy svietidiel pri živote, za ďalších 10 rokov prevádzky by sme za elektrickú energiu zaplatili 300 000 €. Okrem toho by sme museli uhrádzať výdavky spojené s opravou a údržbou.

Po rekonštrukcii by mali byť ročné náklady obce na elektrickú energiu len cca 11 000 €. Za obdobie 10 rokov hovoríme o celkovej spotrebe cca 110 000 €. Rozdiel v nákladoch na elektrickú energiu za dekádu je až 190 000 €, čo je viac ako samotná investícia. Čím neskôr by s rekonštrukciou obec začala, tým viac finančných prostriedkov takpovediac vyhodí z okna.

Nové osvetlenie má okrem zníženia spotreby energie prispieť hlavne k vyššiemu svetelnému komfortu obyvateľov a k zvýšeniu bezpečnosti na uliciach. Veríme, že nám bude dlho a dobre slúžiť. ■

Richard Nimsch, starosta

Obec ušetrí na elektrine

Za plyn a elektrickú energiu zaplatí obec každý rok desiatky tisíc €. Hľadá preto možnosti, ako náklady na energie znížiť.

Svoje úsilie začala auditom odberných miest elektrickej energie. Ten odhalil možnosti úspory vo výške až 4 628 € ročne. Bolo treba vykonať niekoľko administratívnych opatrení u dodávateľa energie, resp. zrealizovať technické opatrenia vo výške približne 950 €.

Za posledný kvartál minulého roka ušetrila obec na elektrickej energii 1 157 €. Splatila tak úvodnú investíciu do technickej infraštruktúry. Odvtedy úspora už len narastá.

Snaha obce znížiť spotrebu energií pokračuje rekonštrukciou verejného osvetlenia. Zníženie spotreby plynu chce dosiahnuť rekonštrukciou kotolne a časti vykurovacej sústavy v zdravotnom stredisku a zateplením budovy školy.

Obec týmito opatreniami docielí finančnú úsporu a zároveň prispeje k ochrane životného prostredia. ■ -red-

Foto – zsvleware.edupage.org

Zmluva na podporu vybudovania cyklostojanov je podpísaná

Starosta obce koncom februára podpísal na ministerstve dopravy a výstavby zmluvu na poskytnutie dotácie na podporu rozvoja cyklo dopravy. Aktivity obce v tejto oblasti (výstavbu cyklistického chodníka medzi Malými Levárami a železničnou stanicou a cyklostojanov pri obecných budovách a zastávkach autobusov) osobne ocenil národný cyklokoordinátor Peter Klučka, ktorý Veľké Leváre navštívil v roku 2019 počas podujatia základnej a materskej školy Do školy na bicykli.

Obec vypracovaním a podaním projektu reagovala na požiadavky základnej školy, ktorá chce žiakom umožniť dochádzanie do školy na bicykli, avšak chýba jej infraštruktúra na odkladanie bicyklov. Zároveň obec projekt rozšírila o stojiská na bicykle pri obecných budovách a autobusových zastávkach, a to i na základe požiadaviek občanov. ■ -red-

Foto - Ocú

Obnovená knižnica je otvorená verejnosti

Obec vďaka dotácii Bratislavského samosprávneho kraja obnovila priestory v kultúrnom dome, aby do nich mohla presťahovať knižnicu. Tie staré boli totiž dlhodobo nevyhovujúce. Knižnica v nových priestoroch a s novým nábytkom je po dvoch mesiacoch otvorená verejnosti, a to v pondelok a piatok od 10. do 16. h a v stredu od 10. do 18. h.

Obnovou knižnice sa začala postupná rekonštrukcia kultúrneho domu. Jej pokračovanie bude závisieť od dostupnosti ďalších dotačných zdrojov. ■ -red-

V obci vzrástla kriminalita

V posledných týždňoch sa v médiách množia správy o vykrádaní áut, dvorov, dokonca domov. Kriminalita vzrástla aj vo Veľkých Levároch. Na vyšetroaní ohlásených prípadov pracuje polícia, pri objasňovaní trestnej činnosti jej je nápomocná obecná polícia a záznamy obecného kamerového systému.

Obecný úrad vyzýva občanov, aby každý prípad krádeže hlásili polícii, a to aj vtedy, ak im nevznikne veľká škoda. Postážovanie sa na sociálnej sieti na pohyb podozrivých osôb po ulici síce informuje ostatných, ale nepomôže objasneniu trestného činu. Nielen v prípade krádeží, ale aj pohybu podozrivých osôb treba volať políciu na telefónnom čísle 158.

Je dôležité aj to, aby boli občania opatrní voči neznámym ľuďom, ktorí môžu zneužívať ich dôverčivosť napríklad pod zásterkou ponuky rôznych služieb. Treba dbať o zabezpečenie domov, bytov a dvorov a pohybu neznámych osôb venovať zvýšenú pozornosť. ■ -red-

Vandalizmus v Habánskom dvore

Kým v čase začínajúcej pandémie sa veľká časť občanov obce zomkla a vynaložila svoj čas a energiu na pomoc ostatným obyvateľom, iní jedinci v tom istom čase neváhali vlastnej obci škodiť. Ráno 28. marca nahlásil obyvateľ obce starostovi poškodenie amfiteátra v Habánskom dvore. Páchatelia použitým motorovým olejom poliali dlažbu amfiteátra, ktorý je každý rok v máji dejiskom medzinárodného folklórneho festivalu či v júli habánskych hodov. Keďže ide o značnú škodu na majetku obce, bola privolaná polícia. Tá zaistila viacero stôp. Maximálnu súčinnosť pri vyšetrovaní činu vrátane kamerových záznamov poskytla kriminálnej polícii obec, ktorá nie je ochotná takéto prečiny akceptovať. Podľa slov starostu sú útokom na ostatných slušných ľudí. Olej na dlažbe asanovali levárski hasiči. ■ -red-

Foto - Ocú

Povolenú rýchlosť vodiči neustále prekračujú

Údaje z nových meračov rýchlosti ukazujú, že mnohí vodiči neustále prekračujú maximálnu povolenú rýchlosť v obci, čím v nej ohrozujú bezpečnosť premávky. V teplejších dňoch sa k vozidlám prekračujúcim rýchlosť pripájajú motorkári.

Obec na základe informácií zozbieraných z meračov požiadala Okresné riaditeľstvo Policajného zboru v Malackách o častejšie meranie rýchlosti vozidiel v obci. ■ -red-

Občania nahlásili únik plynu, cítili zrejme čpavok

V nedeľu 16. februára bolo v lokalite Majer a v okolí evanjelického kostola cítiť intenzívny zápach pripomínajúci plyn. Občania nahlásili únik plynu na poruchovú linku SPP. Privolaný technik zistil, že dôvodom zápachu je bandaska, ktorá obsahovala asi tri litre neznámej silno zápachajúcej chemikálie. Časť kvapaliny sa z otvorenej bandasky dostala aj do pôdy. Na miesto boli okamžite privolané hasičské jednotky. Predbežné skúmanie ukázalo, že išlo zrejme o látku obsahujúcu amoniak. Bandasku hasiči zaistili a hermeticky uzavreli.

Neskôr bol povolaný krízový štáb obce, keďže bola ohrozená bezpečnosť obyvateľov a došlo ku škodám na životnom prostredí. Na miesto bolo privolané aj mobilné chemické laboratórium Hasičského a záchraného zboru, ktoré odobralo vzorky a aj ich na mieste vyhodnotilo. Išlo o zmes viacerých látok, najviac bola zastúpená organická zlúčenina síry, ktorá je veľmi prchavá a intenzívne zapácha.

Keďže látka vsiakla do pôdy, a teda naďalej zapáchala, kontaminovanú zeminu bolo potrebné zneškodniť, zápach sa preto na nejaký čas opäť zintenzívil. Do hlbších vrstiev pôdy chemikálie neprenikla, čo skontroloval aj hydrogeológ. Koncentrácia škodlivín v ovzduší nebola významná a zdravie obyvateľstva nebolo ohrozené. ■ VeB

HABÁNSKE MÚZEUM

Otvorené v sobotu
10.00 – 18.00 h

od 6. júna do 24. októbra

Úspech človeka neposúva, neúspech je výzva

Je výraznou osobnosťou nielen slovenského divadla – jeho réžie sú inscenované na doskách našich aj zahraničných divadiel. Divadelné hry, ktoré vznikajú pod jeho režijnou taktovkou, sú výzvou pre srdce i intelekt diváka. Témy, ktoré spracúva, sú nadčasové a sledujú vždy silnú axiologickú líniu. Za svoju režijnú tvorbu získal viaceré prestížne divadelné ocenenia. Napriek tomu ostáva umelcom pokorným, neustále hľadajúcim a kriticky prehodnocujúcim. Nielen preto, že rok 2020 je rokom slovenského divadla, sme sa rozhodli predstaviť vám tohto jedinečného človeka. Možno sa s ním miňate v uliciach našej obce a ani o tom neviete. Už pätnásť rokov žije so svojou rodinou vo Veľkých Levároch. Divadelný režisér Rastislav Ballek.

Prezrad' našim čitateľom, odkiaľ pochádzaš a ako ťa životná cesta priviedla na Záhorie do Veľkých Levár.

Časť života som prežil v Bratislave, časť na Liptove. Moji rodičia chalupárčili v Studienke, takže žijem len kúsok od miesta, kde som prežil detstvo.

Ako dlho tu so svojou rodinou žiješ?

Deti si už nič iné nepamätajú, takže z tohto hľadiska vlastne odjakživa. V skutočnosti nejakých 15 rokov.

Ako sa vám tu žije? Čo sa ti na Veľkých Levároch páči a čo ti tu chýba?

Ja sa už odtiaľto nikam ďalej nechystám, takže fajn. Vždy keď idem od Malaciek, pyšne obdivujem v diaľke náš kostol a teším sa domov. Čo mi chýba? Rád by som sa konečne raz prešiel po zámockom parku.

Viem, že si študoval filozofiu a sociológiu na Filozofickej fakulte UK, až neskôr divadelnú réžiu a dramaturgiu na VŠMU. Čo ťa pomklo k tomu, že si sa rozhodol študovať divadelnú réžiu?

Prvú školu som nedoštudoval a utiekol som na réžiu, pretože hrozilo, že presedím život nad knihami. Divadlo je tak trochu kolektívny adrenalínový šport, ale pritom sa nevyklučuje s knihami, filozofiou, premýšľaním v samote. Vzrušujúce je striedať to.

Priblíž našim čitateľom, čo vlastne robí divadelný režisér a dramaturg. Čo všetko je náplňou tvojej práce?

Pri divadle sa všetci učíme celý profesijný život zvládať dva druhy stresu: po prvé zo

samoty a po druhé z ľudí. Všetko je to o rovnováhe. Réžisér je niekde uprostred a má túto rovnováhu na starosti. Dobrý dramaturg mu občas pomôže.

Popri práci divadelného režiséra pôsobíš aj ako vysokoškolský pedagóg na VŠMU. Čím ťa naplňa práca pedagóga?

Práca so študentmi ma baví. Je povzbudzujúce stretávať sa s ľuďmi, ktorí ešte nestratili mladícky zápal a idealizmus. Neskôr už je každý tak trochu cynik.

Tvoje réžie získali mnoho ocenení. Za všetky spomeniem aspoň cenu Dosky v roku 2005 za najlepšiu inscenáciu sezóny Tiso, Cenu študentskej poroty festivalu Nová dráma/New Drama v roku 2010 za inscenáciu HOLLYROTH alebo Robert Roth spívá Jana Hollého mrzkoti a pomerkováňa či Dosky v roku 2015 za inscenáciu Mojmir II. alebo Súmrak ríše. Ktoré z ocenení si ty osobne obzvlášť ceníš?

Najviac si cením ocenenia spojené s finančnou odmenou. Takých nebolo veľa, takže sa dobre pamätajú.

Prezrad', ak to nie je tajomstvo: na čom momentálne pracuješ?

Herman Melville: Biela veľryba.

Podľa čoho si vyberáš témy, texty, ktoré režijne spracúvaš? Kde čerpáš inšpiráciu?

Inšpirácia je to najmenej. Na to netreba ani prácu, ani talent. Nápad je len jedno percento. A často náhoda. Keď je zle, spomeniem si, čo sa hovoríva hercom: najdôležitejšie je neprestať.

Ktoré divadlo, s ktorým si spolupracoval, a ktorá hra ti najviac prirástli k srdcu a prečo?

Za svoje domovské divadlo považujem bratislavskú Arénu. Zo svojich vecí najviac milujem svoje prepadáky a „prúsery“.

Prečo?

Úspech ťa nikam neposunie. Človek nanajvýš uverí vo svoju genialitu a potom je prekvapený. Neúspech ti ostane ako výzva, dôvod, popud pokračovať v práci ďalej.

Rok 2020 je okrem koronaroku aj rokom slovenského divadla. Čo pre teba slovenské divadlo znamená?

Presne pred sto rokmi začalo hrať prv

Foto – Lenka Balleková

Rastislav Ballek

Narodil sa v Banskej Bystrici. Študoval filozofiu a sociológiu na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, neskôr na Vysoké škole múzických umení absolvoval odbor divadelná réžia. Spolupracuje s viacerými slovenskými a zahraničnými divadlami. V bratislavskom Divadle Aréna režíroval autorskú inscenáciu *Tiso*, inscenácie *Kukura* či *Holokaust*, v Slovenskom národnom divadle napríklad inscenácie *HOLLYROTH* alebo *Robert Roth spívá Jana Hollého mrzkoti a pomerkováňa*, *Oresteia* či *Mojmir II. alebo Súmrak ríše*. Za réžiu získal mnoho ocenení. S manželkou Lenkou, známou výtvarníčkou, a štyrmi deťmi žije vo Veľkých Levároch.

slovenské profesionálne divadlo – a to po česky. Po slovensky sa v SND mohlo začať hrať, myslím, až od konca dvadsiatych rokov. Dovtedy nemal kto. Tým je povedané všetko. Slováci si divadlo museli vydupať zo zeme. Všetko ostatné už ide len k lepšiemu.

Načo je dnes človeku divadlo a umenie vôbec?

Spýtajte sa inak. Čo keby divadlo a umenie vôbec prestali existovať? Odkiaľ by sme potom vedeli, čo odpovedať deťom na ich otázky, čo sme, prečo sme, odkiaľ sme a kam smerujeme?

Ako najradšej relaxuješ?

V poslednom čase čokoľvek začnem robiť, nakoniec skončím v záhrade s motykou v rukách.

Čo by si rád dodal na záver?

Ďakujem za rozhovor. ■

ZUP

Svojimi fotografiami ukazuje ľuďom krásu levárskej prírody

Na Facebooku sa nedajú prehliadnúť jeho výnimočné fotografie prírody. Sú osviežujúcim pripomenutím, že čas neplynie len rýchlo a v strese, ale i v pokojnom rytme ročných období, v dotyku so slnkom, vetrom, vôňou lesa, sprievodom vody z Rudavy. Že mať znamená aj mať radosť z krásy a že popri tom našom ľudskom plynú aj iné životy. Zhovárali sme sa s Ondrejom Zvozilom, fotografom divožijúcich zvierat.

Kedy ste sa začali venovať fotografovaniu a čo vás k nemu priviedlo?

S fotením som začal v roku 2012, keď som mal devätnásť. Za naším domom je už len pole a ja som veľa času trávil bicyklovaním sa po poľných cestách. Začal som si pritom všimnúť zvieratá na okolitých poliach, hlavne

nebavia. Ľudí nefotím vôbec, s výnimkou nejakých školských akcií v minulosti.

Prečo ste sa zamerali práve na divožijúce zvieratá?

Asi preto, že odfoťiť zviera v jeho prirodzenom prostredí a navyše plaché je výzva. Nedá sa to porovnávať napríklad s fotením v zoo, kde fotíte takmer na istotu. A je aj to skvelý spôsob, ako verejnosti ukazovať, že aj takéto druhy zvierat u nás žijú a zaslúžia si našu ochranu a ohľaduplnosť.

Ktoré zo zvierat, ktoré fotografujete, je vašim zvlášť obľúbeným objektom?

Ťažko sa mi vyberá jeden najobľúbenejší druh. Mojm prvým favoritom bol rybárik riečny, potom to bol dlho nedosiahnuteľný dudok chochlatý. Dudkovi som venoval veľa

Líška vracajúca sa k svojim mláďatám s úlovkom hrabošov

srnky. Napadlo mi, že ich odfoťím, a tak som si so sebou začal brávať rodinný kompakť, ktorý mal celkom slušný zoom. Od začiatku som však videl, že z veľkej vzdialenosti kvalitné fotky nebudú a že sa k zvieratám treba dostať bližšie. Na internete som objavil české diskusné fórum o fotební žánru „wildlife“, teda divých zvierat, a v nemom úžase som si prezeral všetky tie krásne fotky živočíšnych druhov, o ktorých som ani netušil, že existujú. O rok neskôr som si kúpil prvú zrkadlovku a krátko nato prvý teleobjektív.

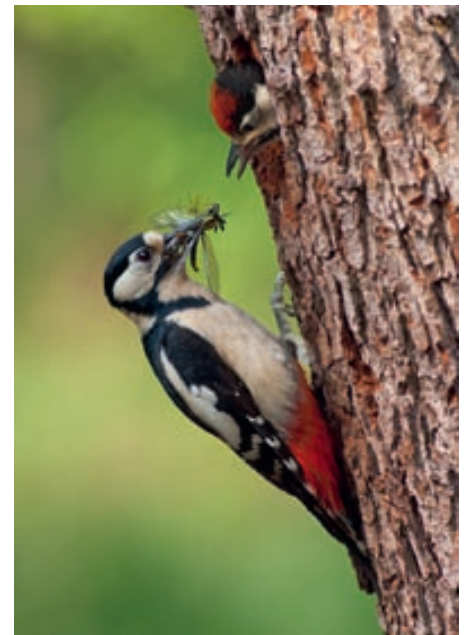
Fotografujete len zvieratá alebo aj krajinu či portréty?

Venujem sa takmer výhradne fotografovaniu divých zvierat. Samozrejme, sú výnimky, občas sa pokúšam aj o nejaké krajinky, hlavne na dovolenkách. Ostatné žánre ma veľmi

času a po dva roky som pozoroval takmer celý priebeh jeho hniezdenia. Máme šťastie, že Záhorie je jedna z lokalít, kde sa mu ešte darí. Túžim nasnímať sovu lesnú, ktorá je známa aj ako sova obyčajná. Je to naša najbežnejšia sova, ale zatiaľ sa mi jej hniezdnu dutinu nepodarilo objaviť.

Kde vznikajú vaše fotky?

Väčšina mojich fotografií pochádza z poľí, lúk a lesov v okolí Veľkých Levár. Sem-tam sa vyskytnem aj pri Malých Levároch. Často fotím vo vojenských lesoch smerom na Kuchyňu a Rohožník a párkrát do roka v Malých Karpatoch. Väčšinou fotím na lokalitách, ktoré si sám nájdem a sú dostupné na bicykli alebo peši, málokedy jazdím autom. Občas mi dá niekto skvelý tip na prítomnosť druhu, ktorý ma zaujíma.

Dáteľ veľký

Dáte aj vy tip našim čitateľom, kam sa majú vybrať, ak chcú v prírode vidieť napríklad rybárika?

Rybárika riečneho je možné bežne vidieť pri Rudave, stačí sa popod diaľnicu vybrať proti jej prúdu. Žije na miestach, kde sú ponad tečúci tok konáre stromov. Z nich striehne na korisť a strmhľav sa za ňou vrhá do vody. V zime ho možno vidieť aj priamo v dedine pri mlynskom náhone.

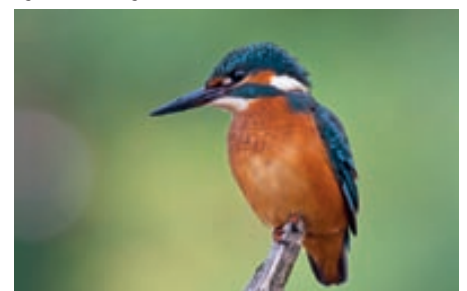
Je okolie Veľkých Levár so svojou faunou na fotebnie dostatočne atraktívne?

Je. Stále tu spoznávam nové druhy zvierat, nemám potrebu cestovať za prírodou ďalej. Hoci okolie Levár väčšinou tvorí borovicová plantáž, napríklad okolie Rudavy je po celej svojej dĺžke na druhovú rozmanitosť veľmi bohaté. Tvorí ho vlhký lužný les, v ktorom je možné pozorovať viac života ako medzi holými kmeňmi borovíc. Sú však aj druhy, napríklad jelene, ktoré trávia väčšinu dňa ukryté práve v borovicovej mladine.

Kedy sa vám darí robiť najlepšie zábery?

Najväčšia šanca odfoťiť zvieratá, ktoré žijú skrytým nočným životom, je v čase východu a západu slnka. Vtedy je zároveň aj najkrajšie svetlo na fotkách. Ale napríklad teraz na jar

Rybárik riečny

Diviak lesný

nie je ojedinelé stretnúť líšku loviacu aj na priamom slnku. To môže značiť, že má niekde nablízku veľa hladných mláďat a loviť v noci nestačí. Spravidla sa však do terénu vydávam za tmy, ešte pred svitaním, a podvečer.

Čo všetko potrebuje fotograf divých zvierat na to, aby urobil vydarený záber?

Čo sa týka techniky, najjednoduchšie sa fotí s teleobjektívom, čiže s objektívom s dlhým ohniskom, ktorý má veľké priblíženie. Voľne žijúce zvieratá sú väčšinou veľmi plaché a dostať sa k nim na vhodnú vzdialenosť je niekedy nemožné. Samozrejme, vzdialenosť súvisí s veľkosťou fotografovaného objektu. Kvalitne odfoťiť jeleňa vyžaduje úplne inú vzdialenosť ako odfoťiť napríklad drobného rybárika riečného.

Nevyhnutný je statív kvôli ostroti fotografií. Ďalej potrebujem dobré maskovanie – bez neho by to nešlo. Je veľa možností, ako sa v prírode maskovať, ale ja najčastejšie využívam starú maskovaciu sieť, ktorá je ľahko prenosná a účel plní výborne. V posledných rokoch mi veľmi pomáhajú a šetria čas fotoapasce, ktoré používam na prvotný prieskum lokalít. Hodí sa taktiež ďalekohľad, v ktorom vidím širší záber ako cez hľadáček fotoaparátu.

Ale oveľa dôležitejšie sú nemateriálne veci, bez ktorých by fotenie zvierat vo voľ-

nej prírode nebolo možné. V prvom rade je to dostatok svetla. Hodinu po západe slnka alebo v hustom tmavom lese so svojou súčasnou technikou toho veľa neodfotím. Pri fotení cicavcov kľúčovú úlohu zohráva vietor. Ak zvierata začítajú človeka, nemusí ho ani vidieť alebo počuť, okamžite spozornie, stratí dôveru a vzdiali sa. Ideálne je, ak vietor fúka od zvierata k vám, vtedy sa môže stať, že aj keď o vás zvierata tuší, nepovažuje vás za nebezpečenstvo a priblíži sa.

Ktoré ročné obdobie pri fotografovaní uprednostňujete?

Jednoznačne jar a potom jeseň. Vtedy sa toho v prírode deje najviac. Na jar je to prilet mnohých druhov vtákov, ich hniezdenie a rodenie všetkých druhov mláďat. Na prelome leta a jesene v prírode začína dominovať jelenia ruja, ktorá plynulo prejde do ruje danielov. Zo zimy veľa fotiek nemám. Aj keď je u nás mierna, sedieť bez pohybu pri nízkej teplote pod maskovaciu sieťou dlho nevydržím.

Čo vám fotografovanie zvierat a pobyt v prírode prináša?

Predovšetkým relax. Je to príjemná zmena oproti práci v kancelárii pri počítači. Prináša mi množstvo jedinečných zážitkov, o ktoré sú ľudia, ktorí do prírody nechodia alebo ktorí nevedia, ako sa v nej správať, ochudobnení. Zo zvečnenia týchto zážitkov na fotografiách mám veľkú radosť, pretože sa s nimi môžem podeliť s ostatnými, môžem ukázať, že aj toto sa dá u nás vidieť.

Je niečo, čo vás v prírode, naopak, znepokojuje?

Veľmi ma mrzí prístup mnohých poľovníkov. Napríklad práve teraz v máji malé líškatá prvýkrát opúšťajú nory a sú stále odvážnejšie pri objavovaní okolitého sveta, a tak sa často vyskytnú aj na otvorených priestranstvách za

denného svetla, kde ich zbadajú poľovníci. Začiatkom minulého leta mi priamo pred objektívom poľovník odstretil dve šantiace líškatá. Po tejto skúsenosti sa bojím sadnúť si niekde na kraj lúky a pozorovať líščie mláďatá, aby som ich svojou prítomnosťou poľovníkom neprezradil. A to už ani nechcem hovoriť o takzvanom brlohárení...

Samozrejme, poľovníci majú pre odstreľ líšok svoje argumenty. Líška je v ich očiach škodná, čo loví drobnú zver. Celoročné strieľanie líšok dokonca bez ohľadu na ich vek sa mi však zdá nelogické, keďže drobná zver sa strieľa tiež. Zároveň však poľnohospodári žiadajú o povolenie používať jedy na trávenie premnožených hrabošov, ktoré sú najčastejšou potravou líšok a dravých vtákov. Tie jedy však spôsobujú hromadný úhyn aj drobnej zveri a dravcov, ako sa to stalo vlani v Česku.

No a potom je tu monokultúrny spôsob pestovania plodín na obrovských lánach, ktorý narúša biodiverzitu. Vtáky, drobná zver, hmyz potrebujú v prírode húštiny, staré stromy, remízky.

Líška hrdzavá

Kde môžu Levárania vidieť vaše fotografie?

Svoje fotografie zverejňujem na facebookovej stránke Oki Wild Photo. Pripravujem aj osobnú webovú stránku, dúfam, že ju spustím do konca roka.

Máte okrem fotografovania aj iné záujmy?

Veľmi rád sa bicyklujem. V minulosti som sa venoval 3D grafike, teraz skôr programovaniu a objavujem svet elektroniky, konkrétne platformu Arduino. Mám v hlave pár malých elektromechanických projektov, ktoré by som chcel zrealizovať a možno by pomohli aj pri fotení zvierat. ■ *LuK*

Ondrej Zvozil

Má 26 rokov, žije vo Veľkých Levároch. Po absolvovaní gymnázia v Malackách vyštudoval odbor inžinierska mechanika a biomechanika na Strojnej fakulte VUT v Brne. V odbore, ktorý vyštudoval, aj pracuje. Vo voľnom čase sa venuje fotografovaniu žánru wildlife.

V chotári Veľkých Levár hniezdi vzácny žerjav popolavý

Vzdelávanie v čase koronavírusu

I za ochotu komunikovať a spolupracovať. Ďakujem aj svojim kolegom, ktorí zapojili všetky dostupné možnosti a obetovali veľa zo svojho voľného času, aby mohli byť v kontakte so svojimi žiakmi a naďalej ich viedli k novým vedomostiam. „Korona“ nám počas týchto mesiacov veľa vzala – sociálne kontakty, dostupnosť vzdelávania. Veľa nám však aj dala – kusisko sme poskočili vo využívaní informačných technológií, sociálnych sietí, telekomunikačných zariadení. Naučili sme sa rýchlo reagovať, riešiť situácie hneď, keď je to potrebné, využívať všetky dostupné možnosti. A v neposlednom rade mnohí z nás zistili, že učenie v škole nie je len o sedení na stoličke a odpisovaní z tabule. Choroba našťastie stratila na sile a život sa pomaly dostáva

Keď čítate tento článok, beží už tretí mesiac, čo sa deti vzdelávajú doma. Od polovice marca bolo pre nebezpečenstvo šírenia ochorenia COVID-19 prerušené vyučovanie na školách, zavreli sa škôlky, zrušili sa krúžky a všetky plánované podujatia. Namiesto spoločných zážitkov počas rôznych aktivít sme sa všetci prispôbovali novej situácii. Učili sme sa, ako sa učiť inak. Bez tabule, bez učiteľa za chrbtom, bez kamarátov. Chopili sme sa toho však statočne – žiaci, učitelia i rodičia. Vytvorili sme jeden veľký tím, ktorý sa síce učil za pochodu, ale zvládol to s odhodlaním. Veľmi si cením snahu rodičov, ktorí sa zo dňa na deň stali domácimi učiteľmi svojich detí. Ďakujem im za snahu a odhodlanie „lúskat“ s deťmi učivo, ktoré by inak preberali v škole.

do starých koľají. My sa vraciame naspäť do školských lavíc, aj keď za dodržiavania prísnych opatrení. Dôležité však je, aby sme nezabudli a naďalej využívali nadobudnuté skúsenosti. A najmä viac si cenili to, čo nám doteraz prišlo úplne bežné a samozrejme – možnosť vzdelávať sa v podmienkach dostupných pre každého. ■

Levárska škola má školského špeciálneho pedagóga

Vo februári bola škole vo Veľkých Levároch schválená žiadosť v rámci národného projektu Pomáhajúce profesie v edukácii detí a žiakov. Uchádzali sme sa o dotáciu na vytvorenie inkluzívneho tímu, ktorého úlohou je pomáhať deťom so špeciálnymi potrebami prekonávať ťažkosti v školskom prostredí a zároveň poskytovať podporu rodičom i pedagógom, aby mohli spoločne vytvoriť to najlepšie prostredie na vzdelávanie pre všetkých. Inkluzívny tím, ktorý sa má už v tomto školskom roku stať súčasťou nášho pedagogického zboru, majú tvoriť školský špeciálny pedagóg, školský psychológ, a ak sa podarí, tak aj dvaja pedagogickí asistenti. Napriek ťažkej situácii spôsobenej epidémiou koronavírusu, ktorá výrazne ovplyvnila spôsob výučby i celkové fungovanie škôl, sa nám podarilo činnosť tímu rozbehnúť. Zatiaľ máme prvého člena – školskú špeciálnu pedagogičku, ktorá sa aj v tomto nepriaznivom čase zodpovedne zhostila svojej úlohy a pomáha deťom zvládať učenie online. Veríme, že sa situácia bude už len zlepšovať a od budúceho školského roka budeme môcť ponúknuť žiakom i rodičom našej školy i podporu školského psychológa a pomoc pedagogických asistentov. ■

Vladimíra Perníčková, riaditeľka školy

Deň matiek vo virtuálnom svete

10. mája oslavoval celý svet Deň matiek. Tento rok však oveľa tichšie ako po iné roky. Kultúrny dom nezaplnil spev našich najmenších, nezazneli básničky, nehralo sa divadlo. Deti namiesto nacvičovania sedeli doma. Na darčeky však napriek tomu nezabudli. Po dohode so svojimi pani učiteľkami vyrábali krásne srdiečka, papierové kytičky a prania plné krásnych kresieb a vyznaní. Niektoré to zvládli samy, niektoré potrebovali trošku pomôcť, o to viac sú ich dielka cenné. Tieto krásne výtvyry si ešte stále môžete pozrieť vo fotoalbume na stránke našej školy alebo na malej výstavke pred kultúrnym domom. Tešíme sa, že aspoň takto na diaľku sme mohli potešiť srdiečka našich drahých mám a babičiek. ■

*Lúbim hviezdky
Lúbim vláčky
hviezdičky
malíčky, no
najviac no
väčšieho lúbim
sojku maničku.*

Cholera vo Veľkých Levároch

Pokým epidémia koronavírusu nás, čo sa týka zdravia, len viac alebo menej vystrašila, stretnutia našich predkov s epidémiami cholery pred takmer dvesto a stopäťdesiatimi rokmi boli oveľa dramatickejšie.

V roku 1831 zúrila vo Veľkých Levároch cholera. Podrobne ju opisuje v matrike zomrelých rímskokatolícky farár A. Berenházy takto: Rok 1831 bol veľmi osudný. Zúrila u nás východná cholera. Už pred dvomi rokmi sme čítali v novinách, ako sa z Ázie cez Rusko (preto východná) blížila do našich krajín. Tam cár Mikuláš márne robil kroky na jej zamedzenie. Z Ruska prešla do Poľska, potom do Uhorska, kde ňou boli zachvátené všetky župy. Dovliekli ju naši pltníci z Veličky. Na našom vidieku sa prvý prípad vyskytol na samote Nivky v júli 1831. Ľudia boli v tom čase na žatve v Seredi a odtiaľ ju privliekli aj k nám. 2. augusta 1831 bol v Malackách jarmok. Už predtým sme počuli, že je tam cholera. Keď sa naši ľudia vrátili z jarmoku, bolo mnohým zle, ochoreli, ale na cholery nepomyslel nikto, lebo sme ju nepoznali, ba nevyznali sa v nej ani lekári. 15. augusta sme si boli už istí, že aj u nás je cholera. Trvala do konca októbra. Potom ustávala. Najvyššieho bodu dosiahla 20. augusta. V ten deň 40 ľudí ochorelo a z nich 19 aj zomrelo. Potom už menej, 7 až 9 denne. Každú dušu pojal strach, keď počul o tom, že ten alebo onen, s ktorým sme sa ešte pred pár hodinami zhováral, je už na pravde Božej.

Proti cholere, ktorú volali miazmus, nebolo skoro žiadnych liekov. Príznakmi cholery bolo boľenie hlavy a žalúdka, nechutenstvo, dávenie a biele výkaly bez zápachu. Chorý dostal také krčče, že bol bolesťou zbavený ľudskej podoby. Nemocní užívali kúpanie celého tela, najmä údov, teplé tehly (ako obklad), čaj proti vracaniu, pili ocot a veľa

alkoholu. Kto užíval veľa alkoholu, toho sa cholera nechytala.

Z toho roku bol aj cintorín na Šibeničnom vršku, kde mŕtvolu ukladali do jám a zalievali vápnom. Ako dieťa mám v živej pamäti veľký drevený kríž za plotom futbalového ihriska vedľa židovského cintorína. Žiaľ, dnes už nič z toho neexistuje.

Podobne, ale v menšej miere to bolo aj v roku 1866, keď zomieralo 5–6 ľudí denne. Ľudia boli takí vyľakaní, že mŕtvym ani nezvonili, lebo pri hlase zvonov často zdravých pojal taký strach, že od toho ochoreli. Mŕtvych zviazali po dvoch – troch povrieskami a pochovali na starom cintoríne. V mnohých domoch vymreli všetci členovia rodiny. Ľudia sa pred nákazou schovávali, ale darom. Tak čítame v matrike zosnulých na rímskokatolíckej fare z toho roku o 50-ročnej vdove Márii Mackovej: Išla sa schovať na poval, tam zomrela. Nik o nej nevedel. Našli ju, až keď jej telo bolo už v rozklade. Nevedno, kedy zomrela.

Anna Kudiová, narodená v roku 1858, rozpráva: Stála som, ako také decko, ktoré musí byť všade, so ženami na cintoríne. Keďže zomierajúcich bolo veľa, hrobár Ján Heštera kopal hroby už vopred. Práve vykopal starý hrob. Mŕtvola, ktorú z neho vykopal, bola už celkom spráchnivená. Pri nej ležala fľaška s borovičkou. Borovička sa pod zemou neskazila. Heštera si hneď z nej aj uhol. Chcel ňou počastovať aj nás, ale my sme nechceli. Len sme sa spýtali, pre koho ten hrob bude. Ja neviem, odpovedal, možno aj pre mňa. A naozaj bol pre neho. Do rána umrel. ■

Text *Pozorovanie a zistenie cholery* napísal po maďarsky lekár Žigmund Schordam, profesor na univerzite v Pešti, rodák z Veľkých Levár.

Z pozostalosti notára Jozefa Macha; upravil Pavol Murányi

Nočný hlásnik

Obec Veľké Leváre ako bývalé mestečko mala svojho nočného hlásnika, strážnika, ktorý od večernej desiatej hodiny až do svitania chodil po uliciach obce (mestečka) a držiac v ruke strážnika – halapartňu (kopijovitú bodnú a sečnú zbraň), po údere vežových hodín odtrúbil každú hodinu trúbu z kravského rohu a zaspieval tento veršík: „Udrela dvanásť hodina, chváľ, každý duch, Hospodina i Ježiša Krista, jeho syna, opatrujte svetlo, oheň, aby nebol ľuďom škoden.“

S nočným hlásnikom, strážnikom, chodili vždy dvaja mužskí, jeden do polnoci, druhý od polnoci, a to vždy podľa domového poradia, ktoré si sám určoval hlásnik, takže nikdy nechodil po obci sám. Bralo sa to veľmi prísne, a preto si túto povinnosť občania presne a svedomite plnili. ■

Z pozostalosti notára Jozefa Macha; upravil Pavol Murányi

Denník levárskeho vojaka

Pred dvomi rokmi sme si pripomínali 100. výročie ukončenia prvej svetovej vojny (1918). Pri tejto príležitosti vyšlo knižne viacero denníkov, ktoré si viedli vojaci bojujúci na jej frontoch. Ide o vzácne materiály, pretože autenticky opisujú zážitky a priebeh vojnových udalostí tak, ako ich zažili ich priami účastníci.

Prednedávnom vyšla aj kniha zápisov vojaka z Veľkých Levár Jozefa Macha. Jozef Mach bol obecným notárom vo Veľkých Levároch. Spoluzakladal v obci telocvičnú jednotu Orol a ešte ako študent sa stal prvým kapitánom najstaršieho veľkolevárskeho futbalového klubu. Knižočku s názvom *Môj pamätník: Denník frontového vojaka z rokov 1915–1918* vydalo občianske združenie Priatelia histórie Novohradu. Jej vydanie finančne podporila aj obec Veľké Leváre. Autor denníka sa vo svojich spomienkach často vracia do Veľkých Levár a opisuje rozličné udalosti z bežného života dediny. Vzácnu súčasťou knihy sú fotografie z Machovej pozostalosti.

Knihu si možno kúpiť v kníhkupectvách alebo v obecnej knižnici v kultúrnom dome. ■

PaV

Foto – AWPC Slovakia

Diana Balážová (17)

Je študentkou gymnázia na Spojenej škole sv. Františka Assiského v Malackách. Športovej disciplíne tlak na lavičke sa venuje druhý rok. Je držiteľkou národného rekordu v kategórii ženy junior.

Verím, že na stovku sa dostanem

Sedemnásťročná Diana Balážová je držiteľkou národného rekordu v benchpresse v kategórii ženy junior. Po celom roku tréningu a priprav sa v decembri 2019 zúčastnila Vianočnej RAW súťaže v tlaku na lavičke. V rozhovore nám prezradila, aké boli jej začiatky, niečo o tréningu, ale aj o svojich ambíciách do budúcnosti.

Ako si sa dostala k cvičeniu?

Prostredníctvom svojho otca, ktorý sa benchpressu venuje už veľmi dlho a posledných niekoľko rokov aj súťažne. Prvýkrát, keď mi povedal, aby som to skúsila, som dvihla 40 kilogramov. Tak som začala premýšľať, že by som sa tlaku na lavičke mohla venovať. Neskôr som sa so spolužiakmi stavila, že začnem cvičiť, a to bol ten posledný impulz.

Ako dlho si trénovala pred súťažou?

Začala som na konci februára 2019. Trénovala som pravidelne tri-, štyrikrát do týždňa.

Počas letných mesiacov som trochu poľavila, lebo bolo teplo a cvičilo sa o niečo horšie. Do plného tempa som naskočila v septembri a v decembri už bola súťaž.

Ako vyzerá tvoj bežný tréning s otcom?

Predovšetkým sa ma snaží vždy motivovať. Keď hovorím, že už nevládzem, on ma, skrátka, donúti ísť aj napriek tomu. Pokiaľ ide o samotný tréning, máme vždy nejaký tréningový plán, oblasti, ktoré precvičujeme. Napríklad v pondelok prsia a bicepsy, teda svaly, ktoré pri benchpese potrebujem prednostne. V stredu chrbát a ramená, v piatok opäť prsia a bicepsy, tie sú najdôležitejšie. Zakaždým však začíname rozcvičkou, potom trénujeme s činkami a zakončujeme to napríklad bruškami.

Máš vytýčený nejaký dlhodobý cieľ?

Dvihnúť sto kíľ. Naposledy sa mi podarilo zdvihnúť šesťdesiat, tak verím, že na tú stovku sa dostanem. Bude to náročné, ale verím si.

Si držiteľka národného rekordu, ktorý si získala v decembri. Aké pocity si mala pred súťažou?

Najprv som tam ani nechcela ísť, bola som v hroznom strese a dosť som sa bála. Keby som totiž urobila chybu, pokus neplatí.

Bola si so svojím výsledkom spokojná?

So svojím výsledkom áno, podarilo sa mi dvihnúť päťdesiat kíľ. Čo sa týka organizácie, bolo to trochu horšie, keďže sme boli všetky ženy v jednej kategórii, bez ohľadu na vek. To sa potom odrazilo v bodovom ohodnotení. Na majstrovstvách sú kategórie rozdelené oveľa prísnejšie.

Ako to vyzerá počas pandémie so súťažami, prípadne s tréningom?

V marci sa mali konať majstrovstvá Slovenska, tie sa presúvajú na september. S tréningom je to o niečo zložitejšie, keďže sú teraz zatvorené fitká, ale nejaké vybavenie máme aj doma, tak sa snažíme fungovať s tým, čo máme k dispozícii. ■ VeB

Foto – Ondrej Zvozil

Trénovať v telocvični, posilňovni či kultúrnom dome a stretávať sa na súťažiach nebolo počas pandémie možné. V tomto čísle Levárskych novín vám teda na poslednej strane neprinášame informácie o športových podujatiach a ich výsledkoch. Aj keď intenzívny tréning obvyklým spôsobom mnohým chýbal, udržiavať si telo vo forme a zároveň potešiť zmysly sa nám ponúkalo a ďalej ponúka v tej najkrajšej telocvični sveta. ■

Foto – Peter Lukáč ml.